Ч. 160. Середа 2 серпня (20 липня) 1905. Рік XV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:

на цілий рік К 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . . „ —·40
Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік К 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . . „ —·90
Поодиноке число 6 с.

Вісти політичні.

З Угорщини. — По з'їзді монархів на фіньских водах. — З поля війни. — Подорож анґлійскої фльоти на німецкі води. — Арештованя в Константинополи.

Банфі промовив. В Дееш в Семигороді відбули ся оногди збори нової партиї комітату Сольнок-Добока, в котрих взяли участь також бар. Банфі і кілька послів. Банфі виголосив при сій нагоді довшу бесіду, дав історичний погляд на то, як настала нова партия, та вказав на то, що він вже на початку правнодержавних борб підніс конечність нової партиї. Залагодженє теперішної кризи — казав він — може настати лиш в дорозі взаїмного довіря межи Короною а народом. Виясненє відносин може настати лиш на засаді з 1867 р.; на ній спочиває державне житє Угорщини, і під тим взглядом нема ніякої ріжниці думок. Коаліцийні партиї приняли однодушно за основу переговорів адресу до короля в дусі засад з 1867 р. Адреса тота містить в собі проґраму кабінету, котрий має бути вибраний з рядів коаліциї. Через принятє тої адреси допомагають всї партиї до побіди новій партиї. Бесідник заявив, що він як давнійше так і тепер єсть прихильником дуалїзму. В рамах дуалїзму треба збудувати одностайну державу угорску. Відтак обговорював Банфі проґраму нової партиї і завізвав присутних, щоби витревали в переведеню сеї проґрами.

З Будапешту доносять, що команди войскові знаходять ся у великім клопоті, позаяк громади міст не хотять заняти ся анї скликанем резервістів анї подати спису тих резервістів а команди не можуть довідати ся о місци пробуваня резервістів. Була гадка скликати резервістів почтою або за помочию жандармів, але й то показало ся неможливе, тепер проєктують скликати резервістів за помочию плякатів, але ледви чи то доведе до цїли.

До париского Journal доносять з Петербурга: Цар вернув зі з'їзду вдоволений, бо цїсар Вільгельм II сказав єму, що найлїпшим виходом було би дальше веденє війни аж до кінця і увірив царя, що може без веякої обави висилати до Манджуриї хоч би й цїлу свою армію, бо Німеччина не виступить против Росиї а зробить все, щоби удержати в Европі мир на случай, коли би з котрої-небудь сторони хотїли єго нарушити. Німеччина готова також отворити для Росиї свій ринок грошевий. Внутрішний заколот може цар легко усунути, скоро заведе деякі реформи. Говорячи о починї до переговорів, які дав президент Сполучених Держав, Розвельт, мав цїсар Вільгельм сказати, що Розвельт дїлав в інтересї Японії, котра фінансово вже ослабла і заключенє мира стало ся для неї конечностию.

До тих і тим подібних вістий як повисша про з'їзд царя з цїсарем треба додати, що нїхто з тих, що о тім пишуть, не був при тім з'їздї і не чув, що там оба монархи розмавляли, а з тих достойників, що може случайно були при тім, певно нїхто нїчого не сказав. В виду того не дивниця, що Daily Telegr. заперечує зараз повисшу вість і каже, що цїсар Вільгельм зовсїм не заохочував царя до дальшого веденя війни.

З Петербурга видалено сими днями богато давних вояків, що служили в Порт Артурі. Як показало ся, они виступали в послїдних часах на зборах робітників і промавляли, бунтуючи нарід против правительства. Тепер же доносять российскі ґазети, що правдивою причиною видаленя їх було то, що правительство вже не виплачувало їм платні і бояло ся, що они схотять ширити аґітацию в касарнях.

На манджурскім поли війни тепер майже зовсїм спокійно, лиш часами слїдно більший рух, як би реконесансовий. Здає ся, що найважнійшою причиною того спокою єсть то, що Японцї розбили тепер свої сили на поменші поля війни: в Сахалїні, над рікою Тумен, а на

---

2)

Сахалїн

єго природа і єго жителї.

Після Гаеса, Чехова і др. зладив — К. Врбин

(Дальше).

Така їзда через море по леду не так легка і не можна пускати ся в дорогу, не взявши собі досьвідного „кая“ (провідника), бо неосторожний може виїхати на тонкий лїд або таки на отверту воду і потонути. В зимі з 1902 на 1903 вибрало ся було в дорогу для проби двох людий саньми, до котрих запрягли конї. То були, кажуть, купцї, давні арештанти, але й до нинїшного дня нема чутки про них. Оба конї знайдено в мори; один вже був замерз, а другий ледви ще давав ознаки житя, але за їх панами й слїд пропав. Мабуть потопили ся; але як то стало ся, коли їх конї виратували ся, не знати. Може бути, що они, коли їх ніч захопила, шукали пішки дороги і впали в якусь розколину або затонули таки в отвертім мори на полудни.

Такі небезпечности і трудности стрічає почта або зухвалі подорожні, коли в половині зими пускають ся із Сахалїна на цїлечину. Можемо собі подумати, яке зворушенє бере ся людий при першім приїздї, коли через богато недїль не було ніяких вістий, а то нараз горі горбом жене почта псами до почтового будинку. А перед тим будинком стоїть стовп, що показує дорогу, з написию: „Ст. Петербург 10.186 верст“, мов би тим хотїв пригадати жителям їх заточенє та їх безнадїйну розлуку з цивілїзациєю. А 10.186 верст то кругло 1330 миль! Припустїм, що якомусь заточникови удалось би й втечи із Сахалїна, то при такій віддали, як би він робив по 3 милї на день — бо більше певно не годен би зробити — та їшов день в день, то при щасливих обставинах станув би за 15 місяців в Петербурзі! По тій зимовій звязи з цїлеччиною настає знов час 6 недїль або й 2 місяців повного відокремленя, бо тодї на мори повно криги і ледових гір і не можна вже переїхати через него анї кораблем анї саньми.

Хоч загально звістно, що підсонє стає тим студенїйше, чим дальше ідемо на всхід від Парижа, факт, на котрий Наполеон в 1812 р., видко, не зважав, то таки нїхто би того не сподївав ся, що на острові, котрий лежить в тій самій ґеоґрафічній ширинї, що й Париж, ріжниця в теплотї доходить аж до 35 степенів Цельзия, бо припустїм, що в Парижи єсть один степень тепла, то в тім самім часї може на Сахалїнї бути напевно 35 степенів морозу, коли не більше. Здаєсь, що суть дві головні причини того. Перша єсть тота, що тут в зимі переважають північні і північно західні вітри а лїтом знов полудневі і полудново всхідні; друга же єсть тота, що по обох боках острова пливуть з Охотского моря дві студені струї. Лїд, який з того великого резервоара студени несе вода і женуть вітри, наповняє цїлу північну часть Татарского моря і она стає ся в наслїдок то продовженем підбігунової студеної полоси. Але студінь в зимі — каже Гаес — єсть погідна і суха. Хоч говорять, що Сахалїн не знає тих спокійних днїв, що переважають через цїлу зиму у всхідній Сибіри, то все-таки буває на острові в другій половині сїчня красний погідний і спокійний день один за другим а так само й в лютім. В ту пору запрягають до саний пси і рени і туземцї вибирають ся тодї в дорогу міняти свої кожі за иньші товари.

На підсонє на Сахалїні — каже Гаес дальше — виговорювано богато, а широкі круги людий все ще уявляють собі край повен мраки і снїгу. За той погляд одвічальні в значній части мореплавцї. Правда, що на мори буває велика мрака, але мореплавцї не знали того, що она так само як і они самі лишалась на мори а смуга, припираюча до краю, була на чотири милї вільна від неї. Причиною сего стану буває то, що лїд на ріцї Амур пускає а вода несе грубу кригу на полудне в Татарске море та що спливають ся студені і теплі струї або лїтом дує на мори острий північний вітер.

Загальне число туземців на острові виносить 4000—5000 душ, з того около 1300 Аінів, більше як 2000 Гїльяків, що найменше 750 Орочонів і може 200 Тунґузів. Остров єсть отже дуже рідко населений; то можна — каже Гаес — і з того змірковати, що я підчас моєї подорожі, котра тревала три днї на ріцї Тимі, тім головнім гостинци туземців, що веде до всхідного побережа, не стрітив анї одного чоловіка, не видів анї одної хати. Российска займанщина обмежає ся фактично лиш на ті сторони, що лежать на яких десять миль дов-

конець хто знає, чи не лагодять ще якогось нападу на Владивосток з далекої півночи, може рікою Амуром, куди могли би легко перепливсти на своїх лодках. Може бути, що в звязи з тим стоїть недавна вість подана ґен. Лінєвичем, що Японці висїли на беріг коло Де Кастрі і заняли там морску лїхтарню. На Сахалїнї ще они не упорали ся з тамошною російскою залогою. Від сахалїньскої армії наспіла тепер така вість до Токіо: Самостійний відділ кавалєрії, котрий дня 27 липня по полудни посунув ся в сторону як місцевість Луйков, завернув в виду поважних розрухів. Однак дня 28 липня вернув назад і заняв то місто. Прийшло до борби на улицях, а о 8 годинї рано місто було вже зовсїм в японьских руках. Праве японьске крило пустилось за неприятелем в погоню, котрий уступав в неладї.

Великого шуму наробила в Німеччинї вість, що анґлїйска фльота має небавком явити ся на нїмецких водах. Загально уважано се за демонстрацию против Нїмеччини а іменно против нїмецкого цїсаря за єго виступленє в Марокку. Тепер же пише „Times": Подорож каналової ескадри до нїмецкого моря була постановлена ще перед місяцем і нема в тім нічого надзвичайного. Подорож не має більшого значіня межинародного, як торічна подорож нїмецкої ескадри до Порсмес. Розходить ся тут о правильні лїтні вправи.

З Константинополя доносять: Арештовано тут всїх урядників болгарского товариства пароходної плавби. Чутка мов би виновником замаху на султана був Болгарин не потверджує ся доси. В день замаху щез прибувший тут недавно російский підданий, іменем Ріп, котрий був, як кажуть комісарем. Повіз, котрий підчас замаху відограв якусь ролю мав до него належати.

Новинки.

Львів, дня 1 серпня 1905.

— **Іменованє.** Мінїстер просьвіти іменував д-ра Володимира Деметрикевича членом-кореспондентом археольоґічного інститута.

— **Відзначеня жандармів.** Срібні хрести заслуги одержали титулярні команданти постерунків: Іван Шлемко і Михайло Калита, оба з кравевої команди жандармерії ч. 5 у Львові.

— **Великі маневри** XI. львівского корпуса будуть відбувати ся аж до 10 вересня. Львівский ґарнїзон розпочинає нинї вправи полкові. В днях 7 і 8 серпня рушать до Львова піхотою: перший баталїон 15 пп. з Мостів вел., другий баталїон 80 пп. з Золочева і баталїони стрільців приналежні до 11-го корпуса. Головні маневри розпічнуть ся від вправ у бриґадї, на котрі львівска залога вирушить 24 серпня на Шоломию, Підярків до Словіти. Від 28 серпня до 5 вересня відбудуть ся дивізийні вправи; іменно до 31 серпня в загальнім переходї через Гологори, Золочів до Ушнї, а від 1 до 5 вересня в околицях Ожидова, Почап, Хмелевої, Підгорець і Олеська. Вправи в корпусї відбудуть ся в днях 6 і 7 вересня, почім войска повернуть піхотою до місць стацiовання. Львівский ґарнїзон верне 10 вересня.

— **II. Садовский,** директор рускаго театру, повернув оногдї з України, де був на довшій відпустцї, до Галичини і обняв управу театру, котрий грає під сю пору в Чорткові.

— **Вінчанє** панни Галї, доньки п. Володимира Левицкого, ц. к. нотаря у Винниках коло Львова і п-ї Ольги з Гузарів Левицкої, з п. Романом Гапїньчаком, інжинером державних зелїзниць, відбуде ся дня 8-го серпня с. р. в парохіяльній церкві у Винниках.

— **Страйк робітників будівельних** у Львові мабуть вже закінчить ся. Вчера відбула ся під проводом президента міста п. Михальского конференция робітників з даючими роботу і остаточно прийшло до порозуміня, а нинї має бути угода підписана. Після тої умови знесено поділ на катеґорії і установлено найменшу цїну для уквалїфікованих мулярів 3 К 50 с. за день, для уквалїфікованих теслїв 3 К 10 с., а помічникам мужчинам 1 К 90 с., женщинам 1 К 40 с. за день.

— **Крадїж на почтї.** В урядї почтовім в Надвірнїй відобрав хтось не маючий до того права поручений лист з сумою 6000 корон, який наспів тут до одного з банків. Крім того з кількох порученнх листів, наданих в тамошнім урядї, вийм лено гроші, які в них знаходили ся. Слїдство в сїй справі веде ся.

— **Мудра служниця** у інжинїра п. Підгородецкого при ул. Пісковій ч. 11 поставила горнець з грапцю під постіль в кухни; внаслїдок того займив ся сїнник а відтак і постіль та стали горіти. Позаяк ті, що були дома, не могли дати собі ради, завізвали сторожу пожарну, котра знов гадаючи, що вибух страшно великий огонь, виїхала аж чотирома возами, викликуючи знов в цїлім містї велике занепокоєнє. Скінчило ся на угашеню сїнника.

— **Завзята.** Служниця готелева в Янові поперечпвшись оногди з кухтою Володиславом Турочком, так розлютила ся, що вхопивши ніж, пробила єго. Злочинницю арештовано, а раненого Турочка відставлено до шпиталю у Львові, де стан єго єсть грізний.

— **Весела нещаслива пригода на зелїзници.** В Нїмеччинї на однїй стациї упав зелїзничий робітник під колеса поїзду. Коли поїзд переїхав, публика кинулась ратувати нещасного. На велике їх зачудованє застали робітника лежачого на земли і заходячого ся від сьміху. Побачили, що він втратив ногу, але не свою, лиш деревляну, бо свою власну стратив перед кількома роками також в такій самій пригодї, але тоді зовсїм так не сьміяв ся.

— **Повінь в Києві.** Дня 25 липня навістила Київ страшна туча і настала така злива, що улицями міста поплили величезні ріки. Треба-ж знати, що на однім кінци найголовнїйшої улицї в Києві, на Крещатику, знаходять ся ще обильні жерела води і звідтам спадає улиця досить стрімко в долину, так, що вже й при малім дощи боками улицї пливуть потоки. Але згаданого дня вода плила такими струями, що перевертала дорожки стоячі на Крещатику або везучі публику разом з кіньми та заливала склепи і сутерени. Комунїкацию трамваеву перервало, а вози станули там, де їх вода замулила. Вергаючу з вправ артикола Александровска на західнім побережу і на другу меншу сторону довкола Корсаковска на полудни.

Остров поділений на три округи адмінїстрацийні, а то на округи Александрівский, Тимовский і Корсаковский. Кождий округ має свого окружного начальника а всї три тоті урядники стоять під верховною властию войскового ґубернатора острова. Той ґубернатор має велику власть, але він сам стоїть знов під властию ґен.-ґубернатора Приамурскої области.

До кого належав первістно Сахалїн і як прийшов він в посїданє Росиї? Се питанє в теперішну пору особливо цїкаве. Нема сумнїву, що остров сей був первістно „нїчия річ". Він не був первістно анї японьский анї тим менше російский. Після теперішного єго населеня можна майже сьміло сказати, що в північні єго сторони зайшли Ґіляки і Тунґузи з Азиї а Аіно з японьских островів, коли їх звідтам почали випирати Японцї. Але й то певна річ, що Японцї мали на нїм свої кольонїї або бодай заїздили вже тоді, коли в Европі про Сахалїн нїхто ще нічого й не знав. Вже в половинї 16 столїтя мали Японцї на Сахалїнї свої оселї і їздили туди на ловлю риб і від того часу робили они собі право до полудневої части острова. В 1805 р. явили ся Росияни перший раз на тім острові під проводом капітана Крузенштерна, котрий пізнав єго велику вагу для ловлї китів і риб. В слїдуючім роцї вислала була Росия свого повновластника Резанова до Японії, щоби він там заключив угоду торговельну. Щоби тим лекше позискати собі Японцїв, заказав Резанов своїм людем навіть хрестити ся в присутности Японцїв, щоби ті не здогадали ся, що то якісь християни до них заїхали. Але то не богато помогло єму, бо японьский цїсар приняв єго дуже неласкаво. Із злости вислав тоді Резанов в 1806 р. поручника Хвостова, котрий збурив хати і маґазини японьскої оселї а якогось начальника племени Аінів наділив ордером Владимира за то, що він єму помагав. Японцї зловили тоді на Курильських островах російского капітана Головніна і єго дружину та держали доти, доки аж Росия не призпала, що Хвостов допустив ся розбою. На тім і скінчило і Японцї ще довго уважали Сахалїн, взглядно єго полудневу часть за свою власність або бодай за остров належачий до їх впливу.

Але в 1851 р. забрали були Росияни т. зв. нинї Приамурский край аж до устя ріки Амур а Сахалїн став ся для них тоді важним задля забезпеченя устя ріки і вислали они в 1852 р. поручника Башмака, щоби він розслїдив остров. В 1853 р. оснували Росияни в Дуе, де відкрито поклади вугля, свою першу войскову кольонїю, опираючись на тім, що якийсь старий Аіно розповів російскому подорожникови Буссе, що остров належав завсїгди до Аінів а Японцї не мали там нїколи своїх ґрунтів. Рівночасно основано ще дві инші кольонїї, одну, Іліньский Пост (Кусунаї), на західнім побережу в полудневій части острова, а другу, Муравєвский Пост, над заливом Аніва.

Щож звабило сюди Росиян? Спершу ловля риб, котра давала величезні зиски. Тут така маса риб, що їх ще й нинї ловлять руками: лососї, оселедцї, сардинки, ріжні роди раків, устрицї і т. п. Відтак відкрито камінний вугіль, ба, й нафту, мідь, срібло і зелїзо та ще й мармор. Японцї, що до недавна не мали тут нїякої конкуренциї, перепудили ся і зачали боронити свого права до острова, яко перші, що взяли ся на нїм господарити. Але тоді ще не мали такої сили, щоби ставити енерґічний опір а російска дипльоматия накинула їм славну угоду з 26 сїчня 1856 р., після котрої обі держави мали рівночасно заняти остров і подїлити єго між себе, але без установленя границї, доки має бути російска а доки японьска посїлість.

Від тепер жили обі сторони нїби то в згоді і мирі а Росия зачала кольонїзувати остров — по свому і перше, що було, вислала туди в 1858 р. 40 злочинцїв до копалень вугля в Дуе. Японцї не переставали домагати ся дїйстно подїлу острова на російский і японьский і длятого предложили в 1864 р. проєкт границї, що мала віддїлити північну російску часть від полудневої японьскої, але Росия на то не пристала. В 1867 р. прийшло остаточно до угоди, після котрої обі держави мали спільно вести адмінїстрацию на острові. Але вже в рік опісля настав був в Японії великий переполох, бо розійшла ся була чутка, що Росия збирає в полудневім Сахалїнї войско, щоби впасти на японьский остров Гоккаідо (нинїшний Єссо) і забрати єго. З листу тодїшного анґлїйского мінїстра Паркера виходить, що Росия зібрала була в полудневім Сахалїнї 1200 мужа. Паркер дораджував тоді Японцям, щоби они зрекли ся всїх претенсий до Сахалїна, а Японія поробила тоді відповідні кроки, щоби задержати бодай Гоккаідо. Японцї послухали ради і відтак в 1875 р. станула угода, після котрої Росияни задержали Сахалїн а Японцї в заміну за то дістали Курильські острови, що тягнуть ся від острова Єссо аж до Камчатки і всї разом займають около 12.000 квадр. кільометрів простору. Суть то вульканічні острови, на котрих єсть около 50 вульканічних гір, з котрих, що найменше 17 ще й нинї вибухають. Найбільшим з тих островів єсть Ітурун, бо має 6725 квадр. кільометрів простору. Лиш на трох найбільше на полудне положених жиють люди, іменно же Аіно. Прочі суть по части зарослі модриновими і кедровими лїсами, а в них повно всїлякої звірини як білих, червоних і чорних лисів, соболїв, бобрів, видр і т. пр. Крім того обовязала ся Росия платити Японцям через кілька лїт відшкодованє готівкою і в тій цїли установлено в Корсаковску японьского консуля, котрий мав що року відбирати то відшкодованє та стягати податки, які були наложені на

лерию заскочила вода на Крещатику і гнала гармати в долину та перевертала коні. Щоби оперти гармати, мусїла артилерия скрутити аж на тротоари і випряжено коні. З кільканайцять фір дерева, котре случайно перевожено Крещатиком, поробили ся в декотрих місцях лиш великі купи, а в иньших зпов видко було купи поломаних возів. В годину злива минула, полишаючи величезну шкоду на всїляких улицях та в городах. Від улиці Фудуклиевскої аж до Бесарабки, були всї склепи і сутерени так позаливані, що вода стояла в них на аршин (три чверти метра) високо. Вода наробила також величезної шкоди на долїшім передмістю, званім Падоль та на „Базарі жидівскім". Кажуть, що згинуло також кількоро людий.

— **Видїл філії „Просьвіти" в Підгайцях** розписує отсим конкурс на принятє питомців до селяньскої бурси в Підгайцях по 3-ої і 4-ої кл. шкіл народних на рік 1905/6. — Устні зголошеня або поданя писемні належить вносити на руки Впр о. Билиньского, завідателя парохії Підгайці і настоятеля бурси. До подань належить долучити: 1) сьвідоцтво хрещеня, 2) сьвідоцтво убожества, потверджене дотичним урядом парохіяльним, 3) послїдне сьвідоцтво шк. (замічає ся тут, що до бурси будуть приняті лиш добрі і пильні ученики; першеньство мають ученики відзначаючі.). — Оплата за кождого питомця виносить що найменше 5 кор. місячно, а кромі сего віктуали після умови з зарядом бурси. Речинець до подань зглядно до зголошень означує ся до дня 10 серпня 1905. — *Видїл філії „Просьвіти" в Підгайцях*

— **Про пожарні „Сокола"** подає заряд пожарної комісиї львівского „Сокола" до відомости що слїдує: „В кількох послїдних місяцях наслїдком частих пожарів по селах настав оживлений рух в заснованю пожарних філій львівского „Сокола" так, що їх число виносить нинї 209. Філії розкинені по всіх повітах східної Галичини з виимкою снятиньского, городеньского, косівского, печенїжиньского, коломийского, турчаньского, яворівского і добромильского. Першеньство що до числа пожарних філій має львівский повіт з 30-ма філїями. По Львові йде стрийский повіт. Старшина ґімн. філії в Стрию приняла на себе не легкий обовязок веденя пожарної орґанізациї в повітах: Стрий, Дрогобич, Жидачів і Долина та основане єго по змозї совістно так, що в самім стрийскім повітї є вже доси 24 пожарних філїй. Третим з черги повітом, густо засїяним „Соколами", є рогатиньский з 18 філїями. Там нема анї ґімн. філії, анї одиниці, котра вела би орґанізацию пожарних „Соколів", лише примір одного села спонукує сусїдне до основаня у себе „Сокола". Вельми пожаданим було би основанє в Рогатинї ґімнастичної філії, котра би стала осередком руского сокільства в Рогатинщинї. По сих трох повітах числять найбільше філій: 15 гусятиньский повіт, а головно його полуднева часть, де майже в кождім селї є „Сокіл", потім станиславівский повіт 13 філій і товмацкий 12 філій. Дальше наступають: Бучач 8 філій, Бібрка і Золочів по 7, Камінка і Підгайці по 6, Теребовля 5, Бережани, Городок, Заліщики, Рава і Чортків по 4, Борщів, Долина, Жовква і Жидачів по 3, а вкінци 7 повітів по 2 філії і 12 по 1. Всї доси засновані пожарні філії числять около 12.000 членів, а між ними „Сокіл в Денисові має поверх півтретя сотки членів і власний дім. В першій половинї сего року львівский „Сокіл" висилав своїх відпоручників на загальні збори і вечерки пож. філій в 7 селах, перевів своїми інструкторами в 16 селах пожарні курси від 1- до 3-дневі і злюстрував 8 філій. Крім того перевів два курси для інструкторів в Стрию і курс науки пожарництва з питомцями дяківскої бурси при церкві сьв. Юра у Львові. Більшої дїяльности на тій области не могло розвинути материне товариство головно задля браку фондів, але не відказало нї в однім случаю своєї помочи. В орґанізациї пожарництва помагали матерному товариству ґімн. філії в Стрию, Станиславові і Бучачи, які розпоряжають кваліфікованими силами до науки пожарництва. — *Заряд пожарної комісиї львівского „Сокола"*.

Телеґрами.

Відень 1 серпня. Президент міністрів бар. Ґавч вернув нинї з Карльсбаду, а міністер скарбу Косель приїхав вчера вечером з Вільбад-Ґастайн.

Льондон 1 серпня. До Times доносять з Танґера: Сполучені Держави приняли запрошенє на конференцию марокканьску. Розійшла ся чутка, що правительственні войска в Марокку потерпіли під Уида поважну поражку.

Вернедорф 1 серпня. Вчера вечером відбув ся в честь нїмецкого цїсаря обід. Як даньский король Християн так і цїсар Вільгельм виголосили тоасти.

Петербург 1 серпня. Страйк робітників Владикавкаскої зелїзниці треває дальше на цїлій лінії. Страйкуючі задержують поїзди, що їдуть до Ростова над Доном. Рух торговельний зовсїм устав. Побоюють ся поважних розрухів.

Петербург 1 серпня. Ґен. Лїневич телеґрафує під датою 29 липня: Наша армія займає становища, коло Гаішинчен. Відділ висланий до перехода Ванґулїн завів дня 24 борбу з Хунхузами. Коло Малюґу прийшло опісля до стички з Японцями, котрі потерпіли значні страти. Наш відділ вернув ся відтак назад.

Константинополь 1 серпня. Інспектора екзархату болгарского арештовано яко підозріваного о участь в намірі підкиненя бомби до канцеляриї ексархату.

НАДІСЛАНЕ.

— **Робітня знарядів рільничих Івана Плейзи в Турці** під Коломиєю, потребує 200 штук грядів до плугів. Материял має бути сухий, дубовий або буковий, довгота грядїля 2 метри, грубість в кантах 3—4 цалї В. П. стельмахи зволять ласкаво надіслати менї умірні цїни за штуку під адресою **І. Плейза в Турці** під Коломиєю.

японьских рибаків, що приїздили до Сахаліна ловити рибу.

Рік перед згаданою угодою їздив анґлїйский офіцир, капітан Вальш, мабуть на приказ свого правительства, малою канонїрскою лодкою до Сахаліна, щоби там на власні очи переконати ся о тамошних відносинах. Він розповідає, що єго на росийскій войсковій стациї Кушокотан дуже дружно приняли. Зараз за горбом коло тої стациї була японьска оселя. Він розпитував про відносини обох кольоній і з росийскої сторони сказано єму, що они дружні; але Японцї жалували ся на Росиян і казали, що ті їх навіть бють, а на їх жалобу відповідає їм росийска старшина, що все діє ся або внаслїдок якогось непорозуміня, або в пянім станї і тим все оправдує ся. Японцї в тих часах займали ся риболовством або польованєм на медведів. Сомів і оселедців тут величезна маса. Підчас відпливу моря приходять медведї на побереже, щоби їсти оселедцї, які тут полишають ся. Один з мисливих розповідав, що видів нараз аж 12 медведів на побережу.

Вальш говорить відтак про полїтичні відносини і каже, що Росияни скорше чи пізнїйше випруть Японців з острова, бо і так само як лев не буде нїколи лежати коло ягняти, щоби єго не з'їсти, так не будуть могли і Росияни лежати побіч Японців. Ну, часи змінили ся дуже і з давного ягняти виріс такий баран, що вже і льва бере на роги.

Як вже сказано, зачали Росияни вже в 1888 році кольонїзувати остров злочинцями. В 1869 р. вислано 800 засуджених з забайкальского краю на Сахалін. Від того часу росло число засуджених на каторгу (тяжку роботу в копальнях) або на заточенє на Сахалін так значно, що остров став ся в цїлім значіню того слова островом заточників і розбишаків, став ся одиноким в своїм родї, якого другого нема на сьвітї. Відповідно до сеї цїли уряджено й все на острові: міста то осередки вязниць і місця де проживають висші власти кримінальні; села то місця, де жиють пущені на волю давні злочинцї під услівєм, що їм не вільно нїколи виїхати з острова. Найбільшим осередком вязниць то Александровск, другим по нїм осередком єсть Корсаковск; два менші осередки суть в Тимскім окрузї, одно в Дербенску, віддаленім на 9, друге в Рикоску, віддаленім на 11 миль від Александровска в глубину краю. Безпосередно довкола такого осередка викорчовано лїси, а поза тими осередками в лїсах знаходять ся села, в котрих, як до якого села, жиє від 2 до 200 людий.

Цїлий остров разом з туземцями, урядниками, залогою і слугами має около 28.000 душ, з котрих більша половина то самі кримінальники. З днем 1 сїчня 1898 р. було на острові 7080 арештантів, призначених до тяжких робіт, а межи тими було 2202 убийників і 634 убийниць. Яких 15.000 людий, з котрих мірно числячи, 5000 до 6000 має на своїй совісти одно або й кілька убийств, то арештанти, котрих задля їх доброго поведеня пущено на волю, і давні засуджені, що вже відсидїли свою кару, але остались на острові, бо або не мають средств, щоби виїхати, або там вже ібрали ся і осїли. То „кольоністи" острова. Росийскі закони взагалї постановляють, що злочинницї низше 40 лїт, котрі засуджені не менше як на два роки, мають бути вислані з Росиї на Сахалїн. Коли їх приведуть до Александровска, замикають їх разом і тут відсиджують они свою кару, а скоро відсидять, вільно їм побирати ся. Буває й так, що скоро якийсь примусовий кольоніст вибере собі якусь засуджену, то єї пускають на волю і она жиє з своїм чоловіком, хоч повинна би ще робити примусову роботу.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

З друкарні В. Лозиньского, під зарядом І. Недопада. (Телефона ч. 527).